

## LITERATURA

### WYKAZ SKRÓTÓW

- HP 1 – *Heilig en Profaan 1. 1000 Laatmiddeleeuwse Insignes uit de collective H.J.E. van Beuningen*, [w:] H. J. E. van Beuningen, A. M. Koldewij (red.), (= Rotterdam Papers VIII), Cothen 1993.
- HP 2 – *Heilig en Profaan 2. 1200 Laatmiddeleeuwse Insignes uit openbare en particuliere collecties*, [w:] H. J. E. van Beuningen, A. M. Koldewij, D. Kicken, (red.) (= Rotterdam Papers 12), Cothen 2001.
- HP 3 – *Heilig en Profaan 3. 1300 laatmiddeleeuwse Insignes uit openbare en particuliere collecties*, [w:] H. J. E. van Beuningen, A. M. Koldewij, D. Kicken, H. van Asperen, W. J. Piron, S. E. van 't Hof, W. Gertsen, (red.) (= Rotterdam Papers 13), Langbroek 2013.
- Barnycz-Gupieniec R.  
1967 *Wyniki nowych prac archeologicznych na stanowisku 4 (wykop V)*, Gdańsk  
Wczesnośredniowieczny, t. VI, s. 275-305.
- Bartkiewicz M.  
1979 *Polski ubior do 1864 roku*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk.
- Berger D.  
2006 *Steingussformen aus dem spätromanischen-frühgotischen Magdeburg. Archäometrische und experimentalarchäologische Untersuchungen zum mittelalterlichen Zinn-guss an ausgewählten Fundstücken*, Diplomarbeit
- (<http://cez-archaeometrie.academia.edu/DanielBerger>).
- Beuningen van H. J. E.  
1993 *Technische aspecten*, [w:] HP 1, s. 16-25.
- Biegeleisen H.  
1928 *Wesele*, Lwów.
- Blick S.  
2007 *Beyond Pilgrim Souvenirs and Secular Badges, Essays in Honour of Brian Spencer*, Oxford.
- Boccaccio G.  
1974 *Dekameron*, przełożył E. Boyé, Warszawa.

## LITERATURA

- Bochnak A., Buczkowski K.  
1971 *Rzemiosło artystyczne w Polsce*, Warszawa.
- Boguszewicz A.  
2000 *Problem zamku typu przejściowego na przykładzie warowni w Pieszycach*, [w:] L. Kajzer, T. Grabarczyk, M. Barszczak, A. Andrzejewski, L. Tyszler (red.), *Archeologia et Historia*, Łódź, s. 65-86.
- Borkowski T.  
1999 *Rozrywka – zabawki i drobna plastyka figuralna*, [w:] C. Buško, J. Piekalski (red.), *Ze studiów nad życiem codziennym w średniowiecznym mieście. Parcele przy ulicy Więziennej 10-11 we Wrocławiu*, Wrocław, (= *Wratislavia Antiqua*, t. 1), s. 187-201.
- Bresch J., Buško C.  
2001 *Badania na placu Sądowym (wykop nr IX)*, [w:] C. Buško (red.), *Rynek wrocławski w świetle badań archeologicznych cz. 1*, (= *Wratislavia Antiqua*, t. 3), s. 109-146.
- Brewiarz Miłości  
1963 *Brewiarz Miłości, antologia liryki staroprowensańskiej*, [w:] M. Bojarska (red.), Kraków.
- Bubczyk R.  
2005 *Szachy i rycerze, o grach planszowych w angielskiej kulturze wyższej późniejszego średniowiecza*, Lublin.
- Buško C.  
2000 *Rynek – centrum średniowiecznego Wrocławia*, [w:] J. Piekalski, K. Wachowski (red.), *Średniowieczny Śląsk i Czechy. Centrum średniowiecznego miasta, Wrocław a Europa Środkowa*, (= *Wratislavia Antiqua*, t. 2), s. 235-243.
- Cetwiński M., Derwich M.  
1987 *Herby legendy, dawne mity*, Wrocław.
- Ceynowa B., Trawicka E.  
2008 *Symbolika lwów na średniowiecznych artefaktach archeologicznych ze zbiorów Muzeum Archeologicznego w Gdańsku*, [w:] T. Maćkowski (red.), *Lwy w heraldyce i sztuce europejskiej*, Gdańsk, s. 87-93.
- Cirlot J. E.  
2000 *Słownik symboli*, Kraków.
- Corpus Archäologischer Quellen  
1979 *Corpus Archäologischer Quellen*, J. Herrmann, P. Donat (red.), Berlin.
- Dawna nowela włoska  
1978 *Dawna nowela włoska*, wybór: J. Gałuszka, przekład: J. Gałuszka, E. Boyé, L. Staff, wstęp: M. Brahmer, Warszawa.
- Dąbrowska M. et al. (red.)  
2010 *Acta Universitatis Lodzianensis, Folia Archaeologica*, t. 27, Łódź 2010.
- Dąbrowska M., Karwowska H. (red.)  
2007 *Średniowieczne i nowożytny kafele, Regionalizmy – Podobieństwa – Różnice*, Białystok.
- Dąbrowska M., Semków J., Wojnowska W. (red.)  
2010 *Piece kafelkowe w zbiorach muzealnych w Polsce*, Frombork.
- Deevy M. B.  
1998 *Medieval Ring Brooches in Ireland*, Cork.
- De Witte H.  
2008 *Lifestyle! Luxury in medieval Bruges. The value of the archaeological contribution*, [w:] M. Gläser (red.), *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum VI*, Lubeka 2008, s.43-61.
- Długoszewska W., Pietrzak J., Spyra P.  
2007 *Motyw półkobiecej hybrydy na późnośredniowiecznych i wczesnonowożytnych kafelech*, [w:] M. Dąbrowska, H. Karwowska (red.), *Średniowieczne i nowożytny kafele. Regionalizmy – Podobieństwa – Różnice*, Białystok, s. 61-71.
- Domenici I.  
1997 *The Medieval Siren Between Angel and Devil*, [w:] A. Karłowska-Kamzowa (red.), *Flora i fauna w kulturze średniowiecza od XII do XV wieku*, Poznań, s. 103-107.
- Drązkowska A.  
2012 *Ozdoby i nakrycia głowy na ziemiach polskich od X do XVIII w.*, Toruń.
- Duby G. et al. (red.)  
2005 *Historia życia prywatnego*, tom 2. Od Eu-

## LITERATURA

- ropy feudalnej do renesansu pod redakcją Georges'a Duby'ego, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Dudziński P.  
1997 *Alfabet heraldyczny*, Warszawa.
- Dworaczyk M., Kowalska A. B., Rulewicz M.  
2003 *Szczecin we wczesnym średniowieczu. Wschodnia część Suburbium*, Szczecin.
- Dymek K.  
1995 *Średniowieczne i renesansowe kafle śląskie*, Wrocław.
- Eder M., Twardzik W.  
2006 *Czy staropolska kicz/kić naprawdę była wyrazem nieprzyzwoitym? „Cantilena inhonesta” odczytana na nowo*, [w:] I. Bobrowski, K. Kowalik (red.), *Od fonemu do tekstu, prace dedykowane Profesorowi Romanowi Laskowskiemu*, Kraków, s. 163-175.
- Egan G.  
2000 *Butcher, baker, spoon-and-candlestick maker? Some early highly decorated medieval leadwares in Northern Europe*, [w:] D. Kicken, A. M. Koldewij, J. R. ter Molen (red.), *Gevonden voorwerpen: opstellen over middeleeuwse archeologie voor H. J. E. van Beuningen, Lost and found: Essays on Medieval Archaeology for H. J. E. van Beuningen (= Rotterdam Papers 11)*, 102-15.  
2008 *Luxury Lifestyle in Medieval London. Archaeological Evidence c. 1200-1600*, [w:] M. Gläser (red.), *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum, t. VI*, Lubeka, s.43-61.
- Egan G., Pritchard F.  
1991 *Dress Accessories c. 1150-c. 1450, Medieval Finds from excavations in London*, t. 3, London.
- Enzenberger P.  
2007 *Handwerk im mittelalterlichen Greifswald. Ein Beitrag zur Darstellung der Siedlungs- und Produktionsweise in einem spätmittelalterlichen Handwerkviertel am Übergang vom 13. zum 14. Jahrhundert*, Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Mecklenburg-Vorpommerns, t. 47.
- Erdmann W.  
1980 *Besiedlungs- und Baugeschichte von Lübecks Hafenvierteln im 12. un 13. Jahrhundert*, [w:] *Archäologie in Lübeck, Erkenisse von Archäologie und Bauforschung zur Geschichte und Vorgeschichte der Hansestadt, Lubeka*, s. 87-90.
- Evans R. (red.)  
2011 *A cultural history of sexuality in the middle-ages*, Nowy Jork.
- Fingerlin I.  
1971 *Gürtel des hohen und späten Mittelalters*, Monachium-Berlin (Deutscher Kunstverlag).
- Forstner D.  
1990 *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa.
- Frankowska-Makała M.  
2004 *Średniowieczne srebrne ozdoby w skarbie ze szczecińskiego Podzamcza*, [w:] M. Glińska et al. (red.), *Terra Transoderana. Sztuka Pomorza nadodrzańskiego i dawnej Nowej Marchii w średniowieczu. Materiały z seminarium naukowego poświęconego jubileuszowi 50-lecia pracy w muzealnictwie szczecińskim Zofii Krzymuskiej-Fafius*, 7-8 czerwca 2002, Szczecin, s. 203-215.
- Friedrich W.  
2010 *Zweiteliges Pilgerzeichen von der Burg Romrod*, [w:] H. Ottomeyer (red.), *Burg und Herrschaft, Ausstellung des Germanischen Nationalmuseums Nürnberg 8. Juli bis 7. November 2010*, Berlin, Nürnberg, Dresden, s. 132-133.
- Fuglesang S. H.  
1991 *Ornament' and ,Spoons of metal*, [w:] E. Schia and P. Molaug (red.), *De Archeologiske Utgravninger i Gamlebyen Oslo*, t. 8, *Dagliglivets Gjenstander*, t. 2, s. 159-250.
- Gębarowicz M.  
1965 *Psalterz Floriański i jego geneza*, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Gilewska-Dubis J.  
2000 *Życie codzienne mieszczan wrocławskich w dobie średniowiecza*, Wrocław. s. 205-212.

## LITERATURA

- Głosek M.  
1996 *Późnośredniowieczna broń obuchowa w zbiorach polskich*, Łódź.
- Gołembnik A.  
2005 *Mistrz tyżeczek – wstępna prezentacja części unikalnej kolekcji wczesnorennesansowych, zdobionych przedmiotów drewnianych odnalezionych w sąsiedztwie kościoła św. Mikołaja w Gdańsku*, Monument, nr 2, s. 503 – 519.
- Graves R.  
2009 *Mity greckie*, Kraków.
- Gryc J., Jagosz-Zarzycka Z.  
2012 *Średniowieczne i nowożytnie posadzkowe płytki ceramiczne ze zbiorów Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie*, Archeologia Historica, t. 37/12, nr 2, s. 629-642.
- Gumowski M.  
1936 *Pieczęcie śląskie do końca XIV w.*, [w:] W. Semkowicz (red.), *Historja Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 3, Kraków, s. 247-440.
- Gutkowska-Rychlewska M.  
1968 *Historia ubiorów*, Warszawa.
- Hall M. A.  
2001 *Gaming-board badges*, HP 2, s. 173-179.
- Heindel I.  
1986 *Ave-Maria Schnallen und Hantruwebratzen mit Inschriften*, Zeitschrift für Archäologie, R. 20, s. 65-79.
- Hensel W.  
1964 *Polska przed tysiącem lat*, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Herniczek E.  
2009 *Unio Mystica. Średniowieczne malowidła nad emporą dawnego kościoła cysterek w Chełmnie*, Kraków.
- Holmberg R.  
1976 *Tva ampuller, tva skedar och en bildremsa*, [w:] A. W. Martensson (red.), *Uppgravt for flutet for banken i Lund. En investering i arkeologi*, Archäologica Lundensia. Investigationes de antiqvitatibus urbis lundae, t. 7, s. 333–356.
- Høst-Madsen L.  
2012 *Childhood and Adolescence*, [w:] M. Gläser (red.), *Lübecker Kolloquium zur Stadtachäologie im Hanseraum*, t. VIII, Lubeka, s. 565-581.
- Hrdina J., Kolář F., Marethová B., Mudra A., Skalická P., Teryngerová H. F.  
2013 *Neue Pilgerzeichenfunde aus Opava (Troppau) und die Typologie der älteren Aachener Pilgerzeichen im Kontext der Zeugnisse zur Aachenfahrt aus den böhmischen Ländern im 14. Jahrhundert*, [w:] H. Kühne et al (red.), *Wallfahrer aus dem Osten – mittelalterliche Pilgerzeichen zwischen Ostsee, Donau und Seine. Beiträge der Tagung Perspektiven der europäischen Pilgerzeichenforschung 21. bis 24. April 2010 in Prag*, Frankfurt am Main, s. 51-69.
- Huizinga J.  
2005 *Jesień średniowiecza*, Warszawa.
- Huml V.  
1991 *Die Schmiede im mittelalterlichen Prag, Die Eisengegenstände aus der Notrgrabung am Wenzelsplatz*, Archeologica Pragensia, t.11, s. 187-237.
- Informator Archeologiczny  
1979 *Informator Archeologiczny. Badania 1978*, M. Konopka (red.), Warszawa.  
1982 *Informator Archeologiczny. Badania 1981*, M. Konopka (red.), Warszawa.
- Jakubiak T. A.  
1980 *Tradycje zielonościwęcne w Kurkowych Bractwach Strzeleckich w Wielkopolsce*, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, R. 29, nr 1, s. 41-51.
- Jamka R.  
1949 *Szczegółowe sprawozdanie z prac wykopaliskowych w Opolu, za okres 1948-1949*, Materiały Wczesnośredniowieczne, t. 1, s. 1-59.

## LITERATURA

- Janiak T.  
2003 *Kaflę gotyckie w zbiorach Muzeum Państwa Polskiego w Gnieźnie*, Gniezno.
- Jankowska D.  
1979 *Zabytek sztuki romańskiej z Wojnowic*, *Slavia Antiqua*, t. XXVI, s. 335-339.  
2011 *Osadnictwo wczesnośredniowieczne nad jeziorem Wojnowickim*, *Folia Praehistorica Posnaniensia*, t. XVI, s. 313-326.
- Jelicz A.  
1966 *Życie codzienne w średniowiecznym Krakowie (wiek XIII-XV)*, Kraków.
- Jones M.  
1989 *Folklore Motifs in Late Medieval Art I: Proverbial Follies and Impossibilities*, *Folklore*, t. 100, nr 2, s. 201-217.  
1990 *Folklore Motifs in Late Medieval Art II: Sexist Satire and Popular Punishments*, *Folklore*, t. 101, nr 1, s. 69-87.  
1991 *Folklore Motifs in Late Medieval Art III: Erotic Animal Imagery*, *Folklore*, t. 102, nr 2, s. 192-219.  
1993 *The Secular Badges*, *HP* 1, s. 99-110.  
2000 *POPINJAY, JOLLY MAY! Parrot-badges and the iconography of May in Britain, France and the Netherlands*, *Rotterdam Papers*, t.11, s. 214-229.  
2001 *The Sexual and the Secular Badges*, *HP* 2, s. 196-206.  
2007 *The cat in the badge – iconography of late medieval bicaudal and other felines...*, [w:] S.Blick (red.), *Beyonde pilgrim souvenirs and secular badges. Essays in Honour of Brian Spencer*, s. 151-170, Oxford.
- Kaczmarek R.  
1991 *Stowarzyszenie „Obroży Psa Gończego”. Z dziejów świeckich zakonów rycerskich na średniowiecznym Śląsku*, *Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk o Sztuce*, nr 108, s. 13-23.
- Kaflę  
1993 *Kaflę gotyckie i renesansowe na ziemiach polskich*, Gniezno.
- Kajzer L.  
1997 *Kogo deptali Cystersi w Rudach koło Raciborza?*, [w:] J. Olczak, A. Sosnowska (red.), *Archeologia Historica Polona*, t. 5, s. 97-109.
- Karłowska-Kamzowa A. (red.)  
1997 *Flora i fauna w kulturze średniowiecza od XII do XV wieku*, Poznań.
- Karras R. M.  
2012 *Seksualność w średniowiecznej Europie*, Warszawa.
- Każmierczyk J.  
1966 *Wrocław lewobrzeżny we wczesnym średniowieczu cz. 1*, Wrocław-Warszawa-Kraków  
1970 *Wrocław lewobrzeżny we wczesnym średniowieczu cz. 2*, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Każmierczyk J., Kramarek J., Lasota C.  
1975 *Badania na Ostrowie Tumskim we Wrocławiu w 1973 r.*, *Silesia Antiqua*, t. 17, s. 183-220.
- Kiersnowska T.  
1986 *Czersk w XIII i XIV wieku. Ośrodek władzy książęcej na południowym Mazowszu*, Warszawa.
- Kobielus S.  
2002 *Bestiarium Chrześcijańskie. Zwierzęta w symbolice i interpretacji. Starożytność i średniowiecze*. Warszawa.
- Kocińska K., Trawicka E.  
2005 *Rewelacyjne odkrycia na Lastadii czyli gdzie w Gdańsku statki budowano*, [w:] *Archeologia Żywa*, nr 2 (32), s. 19.
- Koldewej J.  
2006 *Geloof en Geluk Sieraad en devotie in middeleeuws Vlaanderen*, Arnhem.
- Kołobrzeg  
1996 *Archeologia średniowiecznego Kołobrzegu*. t. I, *Badania przy ul. Ratuszowej 9-13*, M. Rębkowski (red.), Kołobrzeg.  
1998 *Archeologia średniowiecznego Kołobrzegu*, t. III, M. Rębkowski (red.), Kołobrzeg.
- Kopaliński W.  
1990 *Słownik symboli*, Warszawa.

## LITERATURA

- Kotowicz P. N., Muzyczuk A.  
 2008 *Militaria średniowieczne z Królewskiego Miasta Krosna*, Acta Militaria Mediaevalia, t. IV, s. 125-187.
- Kowalczyk M.  
 1986 *Raciąż. Średniowieczny gród i kasztelania na Pomorzu w świetle źródeł archeologicznych i pisanych*, Archeologia Baltica, t. VI.
- Kowalska A. B.  
 2011 *Życie codzienne mieszkańców wczesnośredniowiecznego Szczecina w świetle źródeł archeologicznych*, [w:] A. B. Kowalska, M. Dworaczyk (red.), *Szczecin wczesnośredniowieczny. Nadodrzańskie centrum*, Szczecin, s. 217-345.
- Kowalska A. B., Dworaczyk M.  
 2011 *Szczecin wczesnośredniowieczny. Nadodrzańskie centrum*, Szczecin.
- Kowalska A. B., Słowiński S.  
 2008 *Szczecin. Standards of living in medieval town*, [w:] M. Gläser (red.), Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum, t. VI, Lubeka, s. 493-507.
- Kowalski K. M.  
 2005 *Mosiężne kurki szpuntowe z XV-XIX wieku odkryte w Gdańsku*, Archaeologia Historica Polona, t. 15/2, s. 232-249.  
 2008 *Lew w ikonografii hagiograficznej i historycznej oraz heraldyce gotyckich plakiet i pozostałych pamiątek pielgrzymich*, [w:] T. Maćkowski (red.), *Lwy w heraldyce i sztuce europejskiej*, Gdańsk, s. 79-86.
- Krabath S.  
 2001 *Die hoch- und spätmittelalterlichen Buntmetallfunde nördlich der Alpen, Eine archäologische-kunsthistorische Untersuchung zu ihrer Herstellungstechnik, funktionalen und zeitlichen Bestimmung*, Rahden.
- Krabath S., Lambacher L., Kluge B., Rehberg R.  
 2006 *Der Pritzwalker Silberfund: Schmuck des späten Mittelalters. Katalog zur Ausstellung*, Berlin.
- Krása J.  
 1990 *České iluminované rukopisy 13/16 století*, Praga.  
 2009 *Krása, která hřeje. Výběrový katalog gotických a renesančních kachlí Moravy a Slezska*, Brno.
- Krawiec A.  
 2000 *Seksualność w średniowiecznej Polsce*, Poznań.
- Kriegseisen W.  
 1997 *Minnesang. Niemiecka średniowieczna pieśń miłosna*, Przełożył, posłowiem i komentarzem opatrzył Andrzej Lam, przedmową poprzedziła Alina Nowicka-Jezowa, Warszawa.
- Kronika  
 2006 *Kronika Jana z Czarnkowa*, tł. J. Żerbiłło, opracowanie tekstu i przypisów M. D. Kowalski, Kraków.
- Kubów P.  
 2005 *Ptakowice*, [w:] Tomczak E. (red.), *Skarby ziemi wydarte. Górny Śląsk i pogranicze*, Katowice, s. 125.
- Kuczyński S. K.  
 1993 *Polskie herby ziemskie, geneza, treści, funkcje*, Warszawa.
- Labuda J.  
 2006 *Nové poznatky k výskumu Starého mesta v Banskej Štiavnici*, Archeologia Historica, t. 31, s. 147-151.
- Landgraf E.  
 1993 *Ornamentierte Bodenfliesen des Mittelalters in Süd- und Westdeutschland 1150-1550*, Stuttgart.
- Liwoch R.  
 2005 *Topór z Zembrzyc*, Materiały Archeologiczne, t. 35, s. 139-144.
- Lurker M.  
 2011 *Przełamanie symboli w mitach, kulturach i religiach*, Warszawa.

## LITERATURA

- Maćkowski T. (red.)  
2008 *Lwy w heraldyce i sztuce europejskiej*, Gdańsk.
- Majewski M.  
2005 *Ludwisarstwo stargardzkie XV-XVII w.*, Stargard.  
2007 *Dekoracje ornamentalne i figuralne zabytków ludwisarstwa pomorskiego z XIV-XVI wieku*, [w:] K. Kluczajd (red.), *Odlewnictwo w Polsce, Materiały z VII Sesji Naukowej z cyklu Rzemiosło artystyczne i wzornictwo w Polsce*, Toruń, s. 163-171.  
2007a *Kaflę z XVI-XVII wieku z badań na starym mieście w Stargardzie (2001-2004). Tematyka wyobrażeń – wzory graficzne – kierunki importu*, [w:] G. Nawrońska (red.), *XV Sesja Pomoroznawcza, Materiały z konferencji 30 listopada – 02 Grudnia 2005*, Elbląg, s. 417-430.  
2013 *Pilgerzeichen auf Glocken in hinterpommerschen Kirchen*, [w:] H. Kühne et al. (red.), *Wallfahrer aus dem Osten – mittelalterliche Pilgerzeichen zwischen Ostsee, Donau und Seine. Beiträge der Tagung Perspektiven der europäischen Pilgerzeichenforschung 21. bis 24. April 2010 in Prag*, Frankfurt am Main, s. 51-69.
- Makarow N.A.  
1992 *Drewnierskie amulety-toporiki*, *Rossijskaja archeologia*, nr 2, s. 41-56.
- Mały słownik języka polskiego  
1969 *Mały słownik języka polskiego*, red. S. Skorupka, H. Auderska, Warszawa.
- Manikowska H.  
2008 *Jerozolima – Rzym – Compostela. Wielkie pielgrzymowanie u schyłku średniowiecza*, Wrocław.
- Marek L.  
2007 *Gotycki buzdygan ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Chojnowie*, *Acta Militaria Mediaevalia*, t. III, s. 217-229.
- Martinisková M.  
2012 *Nálezy keramických dlaždic z hradu Rokštejn*, *Archeologia Historica*, t. 37/12, nr 2, s. 643-662.
- Masner K.  
1904 *Ein Schmuckfund aus dem Mittelalter, Schlesiens Vorzeit in Bild und Schrift*, *Neue Folge* t. 3, s. 72-80.
- Mazzilli-Savini M. T.  
1997 *The Mermaid with double-tail, potnia and despotes theron, lions and elephants: continuity and innovation in the romanesque iconography*, [w:] A. Karłowska-Kamzowa (red.), *Flora i fauna w kulturze średniowiecza od XII do XV wieku*, Poznań, s. 98-103.
- Mikucki S.  
1936 *Heraldyka Piastów śląskich do schyłku XIV w.*, [w:] W. Semkowicz (red.), *Historja Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, Kraków.
- Mitchiner M.  
1986 *Medieval Pilgrim and Secular Badges*, Londyn.
- Mode H.  
1977 *Stwory mityczne i demony, fantastyczny świat istot mieszanych*, Kraków.
- Muzolf B.  
1997 *Sprawozdanie z badań na Skale Biśnik w Strzegowej, województwo katowickie*, [w:] E. Tomczak (red.), *Badania Archeologiczne na Górnym Śląsku i ziemiach pogranicza w 1994 roku*, Katowice, s. 144-156.  
2005 *Racibórz-Ostróg*, [w:] E. Tomczak (red.), *Skarby ziemi wydarte*, Katowice 2005, s. 131.
- Muzyczuk A., Gancarski J.  
2001 *Płytkę ze Sceną Ukrzyżowania z domniemanego domu wójtowskiego na Rynku w Krośnie*, *Dzieje Podkarpacia*, t. 5, Krosno, s. 475-480.
- Mühlemann J.  
2001 *Opowieść o rycerzu Erelu zachowana na krzyżu z diademów w skarbcu katedry krakowskiej na Wawelu*, *Studia Waweliana*, t. IX/X, s. 5-39.
- Mührenberg D.  
2008 *Luxus und Lifestyle im mittelalterlichen Lübeck* [w:] M. Gläser (red.) *Lübecker Kol-*

- loquium zur Stadtarchäologie im Hanse-  
raum, t. VI, Lubeka, s. 311-338.
- Nadolska K.  
1988 *Kafle z zamku biskupów włocławskich w Raciążku na Kujawach*, Acta Universitatis Lodzianis, Folia Archaeologica, t. 9, s. 85-100.
- Nadolski A.  
1954 *Studia nad uzbrojeniem polskim w X, XI i XII w.*, Acta Archaeologica Universitatis Lodzianis, nr 3.
- Nawrońska G.  
2004 *Dokąd pielgrzymowali Elblązanie w średniowieczu*, [w:] R. Czaja et al. (red.), *Archeologia et Historia Urbana*, s. 517-527.
- Nawroński T., Rogosz R.  
1982 *Zespół klasztorno-pałacowy w Trzebiatowie w świetle badań archeologiczno-architektonicznych*, Materiały Zachodniopomorskie, t. 28, s. 51-160.
- Nickel E.  
1960 *Zur Deutung des Magdeburger Zinnfiguren-streifens*, Ausgrabungen und Funde, t. 5, s. 40-42.
- Opitz K., Speitel E. (red.)  
2010 *Die mittelalterliche jüdische Kultur in Erfurt*, Weimar.
- Panasiewicz W., Wołoszyn M.  
2002 *Staroruskie miniaturowe toporki z Gródka, pow. Hrubieszów*, Archeologia Polski, t. 47, z.1-2, s. 245-286.
- Paner A., Paner H.  
1998 *Gdańszczanie na pielgrzymkowych szlakach w XIV i XV wieku*, [w:] H. Paner (red.), *Gdańsk średniowieczny w świetle najnowszych badań archeologicznych i historycznych*, Gdańsk, s. 167-183.
- Paner H.  
2008 *Luxury In medieval Gdańsk*, [w:] M. Gläser (red.), *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum VI*, Lubeka 2008, s. 529-544.
- 2012 *Infancy and Adolescence, Education and Recreation*, [w:] M. Gläser (red.), *Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum*, t. VIII, Lubeka, s. 321-334.
- 2013 *Średniowieczne świadectwa kultu maryjnego. Pamiątki pielgrzymie w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku*, Gdańsk.
- Panfil T.  
2008 *Dzielny jak lew, czyli antyczne i średniowieczne inspiracje nowożytnych wyobrażeń lwa*, [w:] T. Maćkowski (red.), *Lwy w heraldyce i sztuce europejskiej*, Gdańsk, s. 21-28.
- Pastoureau M.  
2004 *Diabelska materia. Historia pasków i tkanin w paski*, Warszawa.  
2006 *Średniowieczna gra symboli*, Warszawa.  
2013 *Niebieski - historia koloru*, Warszawa.
- Pavlík Č., Vitanovský M.  
2004 *Encyklopedie kachlů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha.
- Peregrinationes  
1995 *Peregrinationes. Pielgrzymki w kulturze dawnej Europy*, [w:] H. Manikowska, H. Zaremska (red.), Warszawa.
- Pielgrzymki  
1993 *Pielgrzymki w kulturze dawnej Europy*, H. Manikowska (red.), Warszawa.
- Pieśń o Nibelungach  
1999 *Pieśń o Nibelungach*, oprac. A. Lam, Warszawa, przygoda XVI, s. 144.
- Pietrusiński J.  
1996 *Średniowieczne klejnoty monarsze w złotym skarbie ze Środy Śląskiej*, [w:] J. Pietrusiński, J. Witkowski (red.), *Klejnoty monarsze. Skarb ze Środy Śląskiej*, Wrocław, s. 9-63.
- Piękne historie  
1992 *Piękne historie o niezłomnym rycerzu Zygrydzie, pannie wodnej Meluzynie, królownie Magielonie i świętej Genowefie. Różne przygody, smutki i pociechy, nie-szczęścia i szczęścia, przy odmianach omylnego świata reprezentujące. Antologia jar-*



## LITERATURA

- marcznego romansu rycerskiego*. Oprac. J. Ługowska, T. Żabski, Wrocław.
- zur Kulturgeschichte von Ober Österreich, vol.15, Linz.
- Pismo Święte
- 2007 *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych, Biblia Tysiąclecia*, wydanie piąte w roku jubileuszowym 2000, red. A. Jankowski, L. Stachowiak, T. Hergesel, K. Romaniuk, R. Rubinkiewicz, Poznań.
- Piwowarczyk D.
- 1998 *Obyczaj rycerski w Polsce późnośredniowiecznej (XIV-XV w.)*, Warszawa.
- 2009 *Słynni rycerze Europy. Rycerze w służbie dam i dworu*. Wrocław.
- Piwocka M.
- 2000 *Wawel 1000-2000. Wystawa jubileuszowa*, t. 1, Kultura artystyczna dworu królewskiego i Katedry. Katedra Krakowska – biskupia, królewska, narodowa. Zamek Królewski na Wawelu, maj - lipiec 2000. Muzeum Katedralne na Wawelu, maj - wrzesień 2000, Kraków.
- Podlecki J.
- 2000 *Miniatury z Kodeksu Baltazara Behema w fotografii Janusza Podleckiego; z tekstem Marcina Fabiańskiego*, Kraków.
- Powieść o Róży
- 1997 *Jan z Meun, Wilhelm z Lorris, Powieść o Róży*, Warszawa.
- Pranke P.
- 2009 *Droga Olafa Haraldssona do świętości – przyczynek do badań nad zagadnieniem kultu Świętego Olafa w kontekście hipotez interpretacyjnych dotyczących znalezisk toporków miniaturowych*, Pomorania Antiqua, t. XXII, s. 62-75.
- Procházka R.
- 1990 *Kovové předmety z výbavy středověkého měšťana z výzkumu v Brně – Pekařské ulici*, Archeologia Historica, t. 15, s. 99-109.
- Prokisch B., Kühtreiber T.
- 2004 *Der Schatzfund von Fuchsenhof*, [w:] B. Prokisch, T. Kühtreiber (red.), Studien
- Purc-Stepniak B.
- 2008 *Lwy zła – lwy cnoty. Ikonograficzne aspekty obrazowania motywu lwa w sztuce nowożytnej*, [w:] T. Maćkowski (red.), Lwy w heraldyce i sztuce europejskiej, Gdańsk, s. 5-20.
- Rębkowski M.
- 1988 *Kołobrzaska zapinka zdobiona motywem złączonych dłoni, na tle podobnych znalezisk w północno-zachodniej Europie*, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, R. 36, nr 3, s. 515-526.
- 2004 *Pielgrzymki mieszkańców średniowiecznych miast południowego wybrzeża Bałtyku w świetle znalezisk znaków pątniczych*, Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, R. 52, nr 2, s. 153-188.
- Rębkowski M., Romanowicz P.
- 2012 *Childhood in medieval Kołobrzeg. Reflections on the archaeological Evidence*, [w:] M. Gläser (red.), Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum, t. VIII, Lubeka 2012, s. 349-361.
- Röber R.
- 2008 *Luxus im spätmittelalterlichen Konstanz: Die Aussage archäologischer, schriftlicher und baulicher Quellen*, [w:] M. Gläser (red.) Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum, t. VI, Lubeka, s. 419-436.
- Ruttkay A.
- 1979 *Stredoveké umelecké remeslo*, Bratislava.
- 2005 *Clothing fittings from the 14th cent. found in graves of churchyard cemetery in Dražovce near Nitra (Slovakia)*, Archeologia Historica Polona, t. 15/2, s. 292-299.
- Sachs R.
- 1983 *Die Magdeburger „Zinnfigurenstreifen“ und ihre Funktion*, Zeitschrift für Archäologie, t. 17, s. 249-255.
- 1986 *Narracja na średniowiecznych diademach turniejowych*, Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk o Sztuce, nr 102, 1984 (1986), s. 41.

## LITERATURA

- 1988 *Geneza Orła Heraldycznego w Europie średniowiecznej*, *Slavia Antiqua*, t. XXXI, s. 199-207.
- Samariter R.  
2010 *Pilgerzeichen und Diadem – bemerkenswerte mittelalterliche Metallfunde aus der Hansestadt Stralsund, Apollonienmarkt 15*, *Archäologische Berichte aus Mecklenburg-Vorpommern*, t. 17, s. 42-55.
- Seibert J.  
2007 *Leksykon sztuki chrześcijańskiej*, Kielce.
- Skarb Średzki  
2011 *Skarb średzki 20 lat później*, [w:] G. Borowski, A. Błażejowski (red.), Wrocław.
- Slivka M.  
1998 *Stredoveký homo viator (Slovensko vo vzťahu k medzinárodným pútnym miestam)*, *Archeologia Historica*, t. 23, s. 303-320.
- Śliwiński B.  
1998 *Najdawniejsze pieczęcie i herb miasta Gdańska - nowe propozycje i interpretacje*, [w:] H. Paner (red.), Gdańsk średniowieczny w świetle najnowszych badań archeologicznych i historycznych, Gdańsk, s. 209-219.
- Sommer P.  
1996 *Zum Stand der Monastischen Archäologie in Böhmen*, *Beiträge zur Mittelalterarchäologie in Österreich*, t. 12, s. 169-177.
- Spencer B.  
1990 *Salisbury Museum Medieval Catalogue Part 2, Pilgrim Souvenirs and Secular Badges*, Salisbury.  
1998 *Pilgrim Souvenirs and Secular Badges*, London.
- Stróżyk P.  
1997 *O fryzie joanickiego kościoła w Zagości, monetach Kazimierza Sprawiedliwego i bordiurze posadzki z kościoła w Wiślicy*, [w:] A. Karłowska-Kamzowa (red.), Flora i fauna w kulturze średniowiecza od XII do XV wieku, *Prace Komisji Historii Sztuki*, t. 27, Poznań 1997, s. 107-111.
- Sułkowska-Tuszyńska K.  
2006 *Klasztor Norbertanek w Strzelnie (XII-XVI wiek). Sacrum i profanum*, Toruń.
- Sumelka A.  
1997 *Wyobrażenie lwa na płycie nagrobnej Kardynała Jagiellończyka w Katedrze Wawelskiej*, [w:] A. Karłowska-Kamzowa (red.), Flora i fauna w kulturze średniowiecza od XII do XV wieku, Poznań, s. 81-83.
- Szczecin  
1983 *Szczecin we wczesnym średniowieczu. Wzgórze Zamkowe*, [w:] E. Cnotliwy et al. (red.), Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź.
- Szymczak J.  
1995 *Knightly Tournaments in Medieval Poland*, *Fasciculi Archaeologiae Historicae*, t. 8, s. 9-28.
- Urech E.  
1989 *Lexikon christlicher Symbole*, Freiburg.
- Velímský T.  
1998 *K nálezům středověkých potních odznaků v českých zemích*, *Archeologia Historica*, t. 23, s. 435 – 455.
- Wachowski K.  
2005 *Średniowieczne pielgrzymki mieszkańców Śląska*, *Archeologia Polski*, t. 50, z. 1-2, s. 103-128.  
2005a *Ażurowe okucia pasa rycerskiego z Europy Środkowoschodniej*, *Śląskie Sprawozdania Archeologiczne*, t. 47, s. 145-161.  
2005b *Symbol-inicjał-monogram-emblemat-order-dewiza? Z badań nad obyczajem rycerskim w XIV-XV wieku*, *Archeologia Historica Polona*, t. 15/1, s. 397-413.  
2007 *Mon Cor Plesor. Symbolika przedstawień i napisów na średniowiecznych wyrobach kultury materialnej*, [w:] S. Rosik, P. Wiszewski (red.), *Cor hominis. Wielkie namiętności w dziejach, źródłach i studiach nad przeszłością* (= *Acta Universitatis Wratislaviensis No 3049, Historia*, nr 176), s. 254-279.  
2011 *Elementy kultury dworskiej. Zawieszka (?) w kształcie lipowego liścia*, [w:] J. Piekalski, K. Wachowski (red.), *Ulice średniowiecznego Wrocławia* (= *Wratislavia Antiqua*, t. 11), Wrocław, s. 184.

## LITERATURA

- 2011a *Blisko i daleko od morza. Kultura materialna miast hanzeatyckich*, [w:] M. Adamczewski (red.), *Polska w średniowieczu. Przemiany strukturalne. Podmioty i przedmioty w badaniach historycznych*, Warszawa, s. 125-160.
- 2012 *Symbolika zapinek średniowiecznych*, [w:] J. Doležel, M. Wihoda (red.), *Mezi raným a vrcholným středověkem. Pavlu Kouřilovi k šedesátým narozeninám přátelé, kolegové a žáci*, Brno, s. 313-332.
- 2013 *Emblemata mediaevalia profana. Przykład Polski*, Acta Universitatis Wratislaviensis No 3509, *Studia Archeologiczne*, t. XLVI, Wrocław.
- Wachowski K., Jaroch E.  
2009 *Artystyczne wyroby skórzane w późnym średniowieczu. Problem wytwórczości w Europie Środkowo-Wschodniej*, *Archeologia Historica Polona*, t. 18, s. 97-116.
- Wachowski K., Wróbel M.  
2002 *Śląskie pojemniki na brakteaty na tle porównawczym*, *Archeologia Polski*, t. 47, z.1-2, s. 345-354.
- Walicki M.  
1971 *Sztuka polska przedromańska i romańska do schyłku XIII w wieku*, [w:] *Dzieje sztuki polskiej*, t. I, Warszawa, s. 298, 712-713.
- Wawrzonowska Z.  
1976 *Uzbrojenie i ubiór rycerski Piastów śląskich od XII do XIV w.*, Acta Archaeologica Lodziensis, t. 25, Łódź.
- Wąsowicz T.  
1967 *Legenda Śląska*, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Willemsen A.  
1998 *Kinder delijt, middeleeuws speelgoed in de Nederlanden*, Nijmegen.  
2012 'Man is a sack of muck girded with silver': *Metal Decoration on Late-medieval Leather Belts and Purses from the Netherlands*, *Medieval Archaeology*, t. 56, s. 171-202.
- Wiśniewski Z.  
1995 *Inwentarz zabytków ruchomych pozyska-*  
*nych podczas eksploracji zasypiska we wewnętrznej fosy miejskiej w obrębie wschodniej części pl. Dominikańskiego*, *Silesia Antiqua*, t. 35, s. 331-353.
- Witecki J.  
2002 *Zabytki bractw kurkowych (strzeleckich)*, [w:] M. Korżel-Kraśna (red.), *Zabytki cechów śląskich*, Wrocław, s. 385-388.
- Witkowski J.  
2002 *Szlachetna a wielce żałosna opowieść o Panu Lancelocie z Jeziora: dekoracja malarska wielkiej sali wieży mieszkalnej w Siedlęcinie*, Wrocław.
- W krzywym zwierciadle  
2005 *W krzywym zwierciadle. Wybór francuskiej średniowiecznej literatury satyrycznej*, tłumaczenie i opracowanie T. Giermak-Zielińska, M. Frankowska-Terlicka, Kraków.
- Włodarski M.  
2012 *Świat średniowieczny w zwierciadle romanu*, Kraków.
- Wrzesiński J.  
1991 *Lednicka plakietka z orłem oraz kilka uwag na temat adaptacji i rozpowszechniania się orła – symbolu*, *Studia Lednickie*, t. II, s. 133-158.
- Wyrwa A.  
2009 *Święty Jakub Apostoł, malakologiczne i historyczne ślady peregrynacji z ziem polskich do Santiago de Compostela*, Lednica-Poznań.
- Zabytki cechów śląskich  
2002 *Zabytki cechów śląskich*, M. Korżel-Kraśna (red.), Wrocław.
- Zadziwiająca historia  
1996 *Zadziwiająca historia o Ereku i Enidzie przez imię Chrétiena z Troyes kunsztownie opisana*, przekład R. Jarocka-Nowa, A. Nowa, Kraków.
- Znamierowski A.  
2003 *Insygnia, symbole i herby polskie*, Warszawa.
- Żygulski Z. jun.  
1987 *Dzieje rzemiosła artystycznego*, Warszawa.

## LITERATURA

### STRONY INTERNETOWE

Academia.edu, profil Daniela Bergera  
[http://www.academia.edu/687683/Steingussformen\\_aus\\_dem\\_spatromanischen-fruhgotischen\\_Magdeburg\\_Archaometrische\\_und\\_experimentalarchaologische\\_Untersuchungen\\_zum\\_mittelalterlichen\\_Zinnguss\\_an\\_ausgewahlten\\_Fundstucken](http://www.academia.edu/687683/Steingussformen_aus_dem_spatromanischen-fruhgotischen_Magdeburg_Archaometrische_und_experimentalarchaologische_Untersuchungen_zum_mittelalterlichen_Zinnguss_an_ausgewahlten_Fundstucken), dostęp 20.02.2013 r.

Bayerisches Nationalmuseum  
[http://www.bayerisches-nationalmuseum.de/index.php?id=545&tx\\_paintingdb\\_pi%5Bdetail%5D=7](http://www.bayerisches-nationalmuseum.de/index.php?id=545&tx_paintingdb_pi%5Bdetail%5D=7), dostęp 20.02.2013 r.

Bibliothèque Nationale de France  
<http://visualiseur.bnf.fr/ConsulterEl-Num?O=IN-22000815&E=JPEG&Deb=1&Fin=1&Param=C>, dostęp 20.02.2013 r.

Bildindex der Kunst und Architektur  
[www.bildindex.de](http://www.bildindex.de)

British Museum  
[www.britishmuseum.org](http://www.britishmuseum.org)

Geneza herbu miasta Oleśnica  
<http://www.olesnica.org/Geneza%20herbu%20Olesnicy.htm>, dostęp 20.02.2013 r.

Kunera, late medieaval badges and ampullae  
[www.kunera.nl](http://www.kunera.nl), dostęp 20.02.2013 r.

Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy  
[www.m.lednicamuzeum.pl/Pozostale-zabytki.aspx.htm](http://www.m.lednicamuzeum.pl/Pozostale-zabytki.aspx.htm), dostęp 14.05.2014 r.

Radboud Universiteit, Centrum voor Kunsthistorische Documentatie  
<http://www.ru.nl/ckd/databases/stalla/uitgebreid-zoeken>, dostęp 24.03.2013 r.

Pilgerzeichendatenbank  
[www.pilgerzeichen.de](http://www.pilgerzeichen.de), dostęp 20.02.2013 r.

River Campus Libraries  
<http://www.lib.rochester.edu/camelot/teams/eksdfrm.htm>, dostęp: 20.02.2013 r.

The association for renaissance martial arts  
<http://www.thearma.org/Manuals/i33/i33.htm>, dostęp: 20.02.2013 r.

The Mediaeval Bestiary, Animals in the Middle Ages  
<http://bestiary.ca/beasts/beast283.htm>, dostęp 20.02.2013 r.

<http://bestiary.ca/beasts/beast246.htm>, dostęp 20.02.2013 r.

<http://bestiary.ca/beasts/beast262.htm>, dostęp 20.02.2013 r.

<http://bestiary.ca/beasts/beast151.htm>, dostęp 20.02.2013 r.

Universität Heidelberg, Universität-Bibliothek  
<http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0018>, dostęp 20.02.2013 r.

<http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/cpg848/0103>, dostęp 20.02.2013 r.

University of Aberdeen  
<http://www.abdn.ac.uk>, dostęp 20.02.2013.  
<http://www.abdn.ac.uk/bestiary/comment/68v.hti>, dostęp 20.02.2013 r.  
<http://www.abdn.ac.uk/bestiary/translat/68v.hti>, dostęp 20.02.2013 r.

Wikimedia Commons  
<http://commons.wikimedia.org>